

A menekültek okozta veszélyek és kihívások, avagy a terrorista biztos, hogy menekült?

I. Bevezető gondolatok

“A XXI. századi migráció különös helyzetet teremt globális szinten és Európában, így Magyarországon is. A legális és illegális népességmozgás következtében emberek, családok milliói élnek hazájuktól távol, idegen társadalmakban. Az Európai Unióhoz, majd később a schengeni övezethez történő csatlakozás óta Magyarország is egyre több külföldinek válik ideiglenes otthonává, amely az állam számára évről- évre újabb kihívásokat eredményez. A migráns csoportok közül, amelyek közé értendők az Európai Gazdasági Térségből érkező szabad mozgás jogát élvező személyek, a harmadik országbeli hontalanok, befogadottak, oltalmazottak, és menedékesek, speciális helyzetüknél fogva különös figyelmet érdemelnek a menekültek.”²

Tekintettel arra, hogy az Európai Unió területére érkező menekültek az európai kultúrától nagyon eltérő háttérben szocializálódtak, az egyértelmű előnyök, mint például az olcsó munkaerő mellett, megjelenésük óriási veszélyeket is magában hordoz. Az elmúlt időszak új jelenségeket is „felszínre hozott az eltérő kultúrák találkozásával kapcsolatban. Szilveszter éjszakáján Európa több városában, csoportosan támadtak meg és raboltak ki migránsok utcán szilveszterezőket. A kölni támadókról kiderült, hogy észak-afrikai országokból, Afganisztánból és Szíriából származó, újonnan érkező menedékkérők voltak. A rendőrségi feljelentések száma folyamatosan növekszik és már meghaladta a nyolcszázat a kölni eset után. Ezzel azonban nem ért véget a történet, hiszen a szexuális támadások óriási felháborodást keltettek Németországban és milliókat sokkoltak Európa szerte. A német kormányzó pártok megállapodtak a menekültügyi szabályok szigorításában, amely alapján gyorsított eljárás keretében kitoloncolják azokat a menedékkérőket, akik súlyosabb bűncselekményt követnek el, illetve a menekült státuszt is visszavonják ilyen esetekben.”³

A migráció okozta veszélyek a hatalmas menekült áradat megérkezésétől foglalkoztatják az európai unió állampolgárait. A téma súlyosságát az utóbbi időben elkövetett terrorcselekmények is alátámasztják. Az első átlagon felüli számú menekült csoport megjelenésével az emberekben felmerült a kérdés, hogy ez milyen változásokat fog hozni a mindennapi életükbe.

Az Európát ért terrorcselekményeket megelőzően is sokszínű volt az emberek hozzáállása a menekült kérdéshez, azonban a tragédia után egyértelműen megállapítható, hogy a közvélemény a menekültek ellen fordult. Általánosan megfigyelhető, hogy az Európai Unió területére érkező, illegális bevándorló jelentős veszélyfaktorokat hordoz magában, amelyek komoly kihívások elé állíthatják az egyes országok kormányzatait.

Magyarország 2015-ben felállította a magyar műszaki határzárát az ország déli részén, a magyar-szerb és a magyar-horvát határszakaszon, amely a zöldhatárt zárta le az illegális migránsok előtt. A körülbelül 175 km hosszúra és 4 méter magasra tervezett határzár kivitelezését a Magyar Honvédség végzi. Pintér Sándor belügyminiszter a határzárral kapcsolatban a következő álláspontra helyezkedett: „a schengeni külső határok védelme

¹ Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal, engedélyügyi ügyintéző

² Naszladi Georgina: A menekült gyermekek alapjogi helyzete Magyarországon *Studia iurisperitorum*, 2012. 6. sz. 149-165. old.

³ Bódi Stefánia – Szuhai Ilona: A civilizációk összecsapása? A tömeges bevándorlás által életre hívott migrációs válsághelyzet elemzése és a különleges jogrend, In *Hadtudomány* 2016. (26. évf.) 1-2. sz. 41-51. old.

nélkül veszélybe kerül az európai jog, igazság és szabadság a belső területeken”⁴. A miniszter felidézte: „a visegrádi országok vezetői úgy döntöttek, hogy az Európai Unió jogszabályainak, a schengeni egyezménynek közösen szereznek érvényt Magyarország külső schengeni határain. „A valódi menekülteknek menedéket nyújtunk, az illegális migránsoknak, a kalandoroknak, akik nem veszik figyelembe a törvényeinket, azoknak pedig útját álljuk”. A miniszter szerint az illegális bevándorlás okozta terhet egy ország önállóan nem tudja elviselni, ezért szükséges az együttműködés.”⁵ A belügyminiszter véleményével egybehangzó megállapításra jutott a Financial Times is, álláspontja szerint: az európai országokra komoly gazdasági kihatásai vannak a határellenőrzés visszaállításának. Az egyértelmű kiadások mellett, mint a fizikai határzár felépítésének költsége (a kezdeti tervekben szereplő 6,5 milliárd forint helyett, hozzávetőlegesen 22,2 milliárd forint), egyéb gazdasági vonzatai is vannak, ilyen például, hogy a szállítmányok nehezebben jutnak el a lezárt kelet-európai és balkáni határokon. Ez egyben azt is jelenti, hogy a nemzetközi szállítmányozással foglalkozó gazdasági társaságoknak extra kiadást generál a jelenlegi helyzet. Ez csak néhány a felmerülő költségek közül, amelyek a tagállamokat terhelik.

A migráció hatásai a társadalom összes szegmensét érintik, nincs olyan területe a gazdaságnak, politikának, jognak, mely ne kényszerülne a kockázatok elemzésére és hatástanulmányok készítésére a várható veszélyek elkerülésének megelőzésére.”⁶

II. A fogadó állam állampolgárai és a migránsok viszonya

Tekintettel arra, hogy a tömeges népvándorlás világjelenség lett, a fejlődő országokban gyökeretelenné váltak közül sokan vették útjukat a fejlett országok felé, ám ott újabb társadalmi és gazdasági válsággal szembesültek. A recesszió és a növekvő munkanélküliség a jól ismert idegengyűlölet felélénküléséhez vezet.

A migránsok integrációját nehezíti, hogy sok esetben más kultúrkörből származnak. „A külföldiek egyre fenyegetőbbnek látszó jelenléte és bűnözése komoly félelmeket ébresztett a magyar polgárok körében. Az aggodalmak fokozásában jelentős szerepet játszott a média, amikor mind a menekültekkel, mind a külföldiek bűnözésével kapcsolatos problémát annak valóságos súlyához mérten messzemenően felnagyítva, és szemmel láthatólag nem minden tendenciózítás nélkül hozzáadott egy xenofóbiával telt külföldi-kép kialakításához, amely szerkezetében igen hasonlatos a külföldiek Németországban vagy Ausztriában honos negatív észleléséhez.”⁷ Magyarországon az utóbbi években elbizonytalanodtak az állampolgárok. Ennek kiváltó okaként a társadalom megszokott rendjének, egy gyors beavatkozással történő megzavarását figyelhetjük meg.

A fent említetteken túl a legnagyobb befolyással napjainkban a média rendelkezik az állampolgárok közvéleményére. A média akarva, akaratlanul is növeli a külföldiekkel szembeni előítéleteket.

Azok az emberek, akik eddig nem voltak idegenellenesek, a 2015. november 13. napján, Párizsban történt terrorcselekmény után megváltoztatják az álláspontjukat.

⁴<http://www.kormany.hu/hu/belugyminiszterium/hirek/a-kulso-hatarok-vedelme-nelkul-veszelybe-kerul-az-europai-jog> (2017. 05. 21-ei állapot)

⁵<http://www.kormany.hu/hu/belugyminiszterium/hirek/a-kulso-hatarok-vedelme-nelkul-veszelybe-kerul-az-europai-jog> (2017. 05. 21-ei állapot)

⁶ Löwiné Kemenyeczkai Ildikó: A migráció, mint biztonságpolitikai kockázat várható alakulása és hatása a biztonság dimenzióira 2030-ig, In Hadtudományi Szemle, 2015. VIII. Évfolyam, 1. szám), 200. o.

⁷ Rédei Mária: Magyarországot érintő nemzetközi migráció (79. oldal)

III. A terrorcselekmények és a menekültek kapcsolata

2016 év végén azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy miért éppen Párizst érte terrortámadás, Kis-Benedek József, „A terrorizmus frontvonala” című előadáson a következőképpen mondta el véleményét.

“Gondolom, senkit nem lepett meg. Mindenki számított rá, mivel bejelentették, hogy várható, merénylet Párizsban, azt persze nem tudtuk, hogy hol lesz, mikor lesz pontosan és kik hajtják végre, de hogy merénylet várható, az teljesen egyértelmű volt. Az első tényező, hogy Franciaország a békeműveletekben és válságkezelő műveletekben meglehetősen komoly szerepet tölt be, az Európai Unió tagállamai közül első helyen van. A második, hogy a Franciaországban élő muzulmánok száma kb. 4,8-5 millió. A muzulmánok nem terroristák, de, nézzük meg, hogy kik hajtották végre az eddigi terrorcselekményeket, pl. szeptember 11-ét. A muzulmánok meglehetősen marginalizálódtak, különösen a nagyvárosokban. A város szélére kerültek. Nem foglalkoznak velük. 20-30 éves fiatalokról van szó, akik nincs munkájuk. Ebből fakadóan könnyen radikalizálódnak, könnyen eljutnak a terrorizmus talajára. Úgy radikalizálódnak, hogy erre felkészült emberek kiválasztják és megpróbálják oktatni őket, elrejtve a nemzetvédelmi szervek szeme elől.

Sajnálatosan a folyamat folytatására lehet számítani. Azonban az megállapítható, hogy a Charlie Hebdo elleni terrorcselekmény és a párizsi események között nem lehet párhuzamot vonni. A Charlie Hebdo elleni merénylet ugyanis Mohamed ábrázolásának megbosszolásáról szólt. A mostani merénylet nem a korábbi folytatása. A terroristáknak sikerült félelmet kelteni, nemcsak Párizsban, hanem egész Európában. A terrorcselekmények bekövetkeztével kapcsolatosan a nemzetbiztonsági szolgálatok nem tudnak megbízható információt adni, az nem jut el hozzájuk. A rendvédelmi szervek ugyanebben a helyzetben vannak, sőt ők még rá is vannak utalva a titkosszolgálatokra, tehát még nehezebb helyzetben vannak.”⁸

Visszatekintve a 2016-os és 2017-es év eseményeire Kis-Benedek Józsefnek igaza volt abban, hogy a Párizsban történtek nem valaminek a végét jelentették, hanem a kezdetét.

Orbán Viktor álláspontja szerint minden terrorista migráns,⁹ vagy valamikor az volt. Tény az, hogy alapvetően az összes terrorista alapvetően migráns, a kérdés csak az, hogy mikor emigráltak az Európai Unióba.

Orbán Viktor a menekülthelyzet megoldását a következőképpen látja: “áthatolhatatlan külső határok, amelyek növelik az uniós biztonságot és megmenthetik a schengeni övezeten belüli szabad átjárást; új EU-alkotmány, amely a nemzetállamok szerepét erősíti Brüsszellel szemben; és normalizált kapcsolat Oroszországgal.”¹⁰

Magyarország miniszterelnökének álláspontja szerint a bevándorlók és a terrorizmus közötti összefüggés egyértelmű tény, akár tetszik, akár nem, bár a nyugati vezetők nagy része megpróbálja letagadni a nyilvánvalót. Azt, hogy ezt nem mondják ki, Orbán Viktor szerint az ámokfutást rendező politikai korrektség destabilizálja Európát, növelve a politikai vezetők és az emberek közötti szakadékot.

A párizsi merényleteket követően az első számú feladatnak az európai határok megvédését tekinti. Szerinte logikus, hogy az ellenség, akikkel a NATO és az EU a Közel-Keleten és Afganisztánban harcol, a menekültárammal együtt küld harcosokat Európába. Orbán Viktor szerint mindegyik menekült biztonsági fenyegetést jelent, mivel nem tudjuk, kik ők és, ha beazonosíthatatlan emberek ezreit, vagy millióit engedünk be az otthonunkba, a terrorveszély jelentősen nőni fog.

⁸ 2015. 11. 25. napján: A terrorizmus frontvonala című előadáson elhangzottak alapján

⁹ <http://www.politico.eu/article/viktor-orban-interview-terrorists-migrants-eu-russia-putin-borders-schengen/>
(2017. 06. 20-ai állapot)

¹⁰ <http://www.politico.eu/article/viktor-orban-interview-terrorists-migrants-eu-russia-putin-borders-schengen/>
(2017. 06. 20-ai állapot)

Nógrádi György álláspontja szerint „ha holnaptól senki nem engednek be Európába, a probléma akkor is itt van, mert akkor is ki kellene utasítani rendkívül nagy mennyiségű embert, ami igen nehéz, mert legtöbbjük „másnapra eltűnik. Csak Németországban ezek aránya mintegy 50 százalék. Emberi jogi szervezetek pedig kimennek az utcára, és tiltakoznak. Ezért nem tudják a megadott mennyiséget kiutasítani, mert konkrét ellenállásba ütköznek. Rendkívül nehéz a helyzet, de csak Európában, Az Egyesült Államokban vagy Ausztráliában ilyen probléma nincs. Ausztráliába „ember nem mehet be”, az USA-ban kvóta van, „azon felül senki”. Egyetlen kontinens Európa, mely nem tudja megvédeni önmagát.”¹¹. Nógrádi György – egy az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán tartott előadás során – meglátása szerint senki sem tudja, hogy terrorista jutott be Európa területére. Továbbá kiemelte, hogy első generációs bevándorló még nem követett el terrorcselekményt.¹²

A miniszterelnök azt is elmondta, nem veszi a bátorságot ahhoz, hogy olyan országoknak, mint Belgium vagy Franciaország tanácsokat adjon a migránsok kezeléséhez, akik egyébként szerinte egy párhuzamos társadalmat építettek ki ezekben az országokban, és az EU-útlevelet elfogadják, de a nyugati értékeket nem. Mi meg akarjuk menteni Schengent és a szabadságjogokat, beleértve a szabad mozgás jogát – mondta Orbán Viktor, ezzel magyarázva, hogy miért védené keményebben a külső határokat.

A miniszterelnök által tett nyilatkozattal szemben áll Kis-Benedek József álláspontja, mely szerint: “Az európai muszlimok nem támogatják a terrorcselekményeket. A migráció és terrorizmus összekeverése stratégiai szempontból súlyos tévedés, ilyen mondani nem szabad. A szakirodalom és a gyakorlat is azt bizonyítja, hogy az illegális migrációt a terroriszervezetek felhasználhatják emberek küldésére. A kettő közé egyenlőségjelet tenni megfontolatlan. A párizsi merényletet elkövető személyek európai uniós állampolgárok voltak. Azt azonban meg kell említeni, hogy mivel most ennyien jöttek Európába tökéletesen ellenőrizetlenül, így megjelenhetnek közöttük radikalizálódott emberek. A radikalizációt pedig csak egy lépés választja el a terrorizmustól.”

A Móse Jaalon izraeli védelmi miniszter által tett nyilatkozat értelmében az európai biztonsági felfogást sürgősen meg kell változtatni, véleménye szerint ugyanis az túlzottan az emberi jogokra koncentrál a biztonsági szempontok rovására. Meglátása szerint a párizsi merényletet követően az európai nemzetbiztonsági szolgálatokat többletjogokkal kellene felruházni. Elmondása szerint “azon országoknak, amelyek a terror ellen harcolnak, nincs más választásuk, csak hogy az egyensúlyt a biztonság oldalára billentsék. A védelmi miniszter szerint Európának újra kellene értékelnie a nyitott határok politikáját is, amely szabad utat biztosít bárki számára, hogy Európa és a Közel-Kelet között ellenőrizetlenül mozogjon. Az utóbbi idők terrortámadásainak nagy részét olyanok hajtották végre, akik elutaztak Szíriába és Irakba harcolni majd harcképzetten és szervezeten tértek vissza. A terroristákat illetően meg kell akadályozni, hogy Törökországba lépjenek és onnan eljussanak Európába.” A francia hatóságok eddigi információi alapján a 2015. 11. 13-ai párizsi merénylet egyik elkövetője mellett egy olyan szír útlevelet találtak, amelynek tulajdonosa Görögországon keresztül jutott Európába a múlt hónapban.”¹³

A fent leírtak alapján a következőket állapíthatjuk meg, hogy nem egyértelmű, az az állítás, hogy a menekültek egyet jelentenek a terrorizmussal, azonban azt kijelenthetjük, hogy a migráció igazi veszélyességét az adja, hogy az etnikai konfliktusok és a létbizonytalanság miatt a szülőhazájukat elhagyó emberek tömegébe keveredhetnek áru-, kábítószer-, és fegyvercsempészek, sőt akár terroristák is. A tömeges és esetlegesen erőszakos határátlépések

¹¹ <http://www.hirado.hu/2016/12/27/nogradi-sok-ezer-terrorista-futkos-europaban/> (2017. 06. 20-ai állapot)

¹² <http://elteonline.hu/kozelet/2015/09/17/kerdesek-es-valaszok-a-bevandorlasrol-nogradi-gyorgy-az-ajk-n/> (2017. 06. 20-ai állapot)

¹³ <http://biztonsagpolitika.hu/hirek/hatarozottabb-terrorellenes-fellepest-javasol-europanak-az-izraeli-vedelmi-miniszter> (2015. 11. 23-ai állapot)

során szinte lehetetlen ezen személyek kiszűrése. Erre tekintettel „Magyarország számára a terrorelhárítás tekintetében megfelelő érdeklődést, éberséget és aktivitást mutatni egyszerre saját biztonsági érdek, illetve másokkal szembeni felelősség, amiért cserébe ugyanakkor másoktól hasonló - a mi érdekeinket is szolgáló - felelősségvállalás várható el.”¹⁴ Továbbá azt is figyelembe kell venni, hogy a befogadó ország gazdasági, szociális ellátórendszereit olyan mértékben terhelhetik meg, hogy az már az adott államban az állampolgárok különböző dimenziójú biztonságát veszélyeztetheti.

IV. Záró gondolatok

A migrációs témában született tanulmányok közül számtalan foglalkozik azzal, hogy a fogadó országnak milyen előnyei, illetve hátrányai származnak abból, hogy menekülteket fogad be, esetlegesen lépéseket tesz az integrációjukra.

Miközben azonban számba vesszük, a pozitív és negatív hatásokat, valamint azt, hogy mennyi veszélyforrást is hordoz magában egy menekült befogadása, nem szabad elfelejtenünk, hogy olyan emberekről beszélünk, akik speciális helyzetben vannak, különös kiszolgáltatottságuk, pedig üldöztetésükből, illetve az üldöztetéstől való megalapozott félelmükből adódik, amely miatt nem tudnak visszatérni származási országukba, így problémáik megoldását a befogadó országtól várják. Álláspontom szerint említést kell tenni, arról a tényről, hogy az Európa területére érkező migránsok eltérő érték-és szokásrendszerrel rendelkeznek. Tekintettel a téma összetettségére, a migrációs kérdés folyamatos, komoly politikai konfliktusokat okoz, nem beszélve a téma etikai aspektusairól.

A téma megvitatása során azonban felmerül a kérdés, hogy ki, illetve mi áll a hatalmas embertömeg megindulása mögött. Az megállapítható, hogy a menekültek nagy része nem rendelkezik az utazáshoz szükséges anyagi fedezettel, akkor azonban felvetődik az emberben a kérdés, hogy ki és miért finanszírozza ezt a tömeges népvándorlást. Magyarország egyedül ezt a problémát nem tudja megoldani, folyamatos és nagyon pontos információcserére, valamint együttműködésre van szükség, mind az Európai Unió többi tagállamával, mind a világ többi országával kapcsolatban.

Felhasznált irodalom

Bognár Katalin: Idegenek a kertemben: bevándorlás és integráció Európában. Palantír Film Vizuális Antropológiai Alapítvány, 2011.

Csepregi Péter: Kockázatértékelésből adódó katasztrófavédelmi feladatok a menekültügyben, In Hadmérnök: katonai műszaki tudományok online VIII. évfolyam 4. szám 2013. december

Cseresnyés Ferenc: Migráció az ezredfordulón: a népességmozgások társadalmi és politikai következményei Közép-Európában, Dialóg Campus, 2005.

Dési András: A menekültek hatása a biztonságra: helyzetük világszerte és Magyarországon, jogaik és azok megvalósulása a gyakorlatban, In Hallgatói közlemények: a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem tudományos lapja, 2003. 7. évf. 2. sz.

Ambrus Ágnes – Bíró Csaba – Juhász Pál – Kőszeg Ferenc – Papp Imre – Pardavi Márta – Tóth Judit: Menedékjog a magyar gyakorlatban. Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi 2001.

Bódi Stefánia – Szuhai Ilona: A civilizációk összecsapása? A tömeges bevándorlás által életre hívott migrációs válsághelyzet elemzése és a különleges jogrend, In Hadtudomány 2016. (26. évf.) 1-2. sz. 41-51. old.

¹⁴ Marton Péter – Balogh István – Rada Péter: Biztonsági tanulmányok, új fogalom keretek, és tanulságok a visegrádi országok számára 294. oldal

Lukács Éva – Király Miklós: Migrációs és Európai Unió (2001, Budapest)
Rédei Mária: Mozgásban a világ, a nemzetközi migráció földrajza, ELTE Eötvös Kiadó, 2007.
Lőwiné Kemenyeczkai Ildikó: A migráció, mint biztonságpolitikai kockázat várható alakulása és hatása a biztonság dimenzióira 2030-ig, In Hadtudományi Szemle, 2015. VIII. Évfolyam, 1. szám), 200. o
Marton Péter – Balog István – Rada Péter: Biztonsági tanulmányok, új fogalmi keretek, és tanulságok a visegrádi országok számára (2015, Budapest)
Naszladi Georgina: A menekült gyermekek alapjogi helyzete Magyarországon Studia iuvenum iurisperitorum, 2012. 6. sz. 149-165. old.
Szabó A. Ferenc: A nemzetközi migráció és korunk biztonságpolitikai kihívásai, Zrínyi Kiadó, 2006.

Internetes források

<http://www.kormany.hu/hu/belugyminiszterium/hirek/a-kulso-hatarok-vedelme-nelkul-veszelybe-kerul-az-europai-jog> (2017. 05. 21-ei állapot)
http://hvg.hu/itthon/20151123_Orban_Az_osszes_terrorista_migrans (2015.11.23-ai állapot)
<http://biztonsagpolitika.hu/hirek/hatarozottabb-terrorellenes-fellepest-javasol-europanak-az-izraeli-vedelmi-miniszter> (2015. 11. 23-ai állapot)
A Eötvös Lóránd Tudományegyetem Politológus Műhely, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Pázmány Ostrakon, a PPKE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Politológia Tanszék, a Párbeszéd Háza, és a Szent Ignác Jezsuita Szakkollégium szervezésében, 2015. 11. 25. napján tartott: A terrorizmus frontvonala című előadás:
<https://m.youtube.com/watch?v=vm5mG5wyoMA>
<http://www.politico.eu/article/viktor-orban-interview-terrorists-migrants-eu-russia-putin-borders-schengen/> (2017. 06. 20-ai állapot)
<http://www.hirado.hu/2016/12/27/nogradi-sok-ezer-terrorista-futkos-europaban/> (2017. 06. 20-ai állapot)
<http://elteonline.hu/kozelet/2015/09/17/kerdesek-es-valaszok-a-bevandorlasrol-nogradi-gyorgy-az-ajk-n/> (2017. 06. 20-ai állapot)